

Sygn. akt. I ACa 339/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Andrzej Palacz
Sędziowie:	SA Anna Gawelko (spraw.) SA Grażyna Demko
Protokolant:	st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **A. P.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę zadośćuczynienia

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 4 marca 2013 r., sygn. akt I C 520/12

I. **o d d a l a** obie apelacje,

II. **z n o s i** wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 4 marca 2013r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu (sygn. akt IC 520/12) zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda kwotę 40.000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 kwietnia 2012r, oddalił powództwo w pozostałej części, zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Powyższy wyrok Sąd oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

W dniu 13 października 2006r. w J. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym zginął ojciec powoda H. P.. Ubezpieczycielem sprawcy wypadku jest pozwany (...) S.A. w W. .

Powód wystąpił z żądaniem zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 140.000zł z ustawowymi odsetkami – za naruszenie jego dóbr osobistych na skutek śmierci ojca.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając, że ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku komunikacyjnego nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za naruszenie dóbr osobistych osób trzecich, które nie były bezpośrednio poszkodowane w wypadku komunikacyjnym.

Nadto zarzucił, że żądanie pozwu jest rażąco wygórowane, a ewentualna data odsetek winna być ustalona od daty wydania wyroku.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym zwłaszcza opinii biegłego psychologa, zeznań powoda Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie pozwu jest uzasadnione – co do zasady – na podstawie art. 448 w związku z art. 24 kc. Wskutek przestępstwa popełnionego przez sprawcę wypadku, zostało naruszone dobro powoda w postaci więzi rodzinnej łączącej go z ojcem, co wywołało u niego poczucie krzywdy. Nie ma wątpliwości, że pozwany jako ubezpieczyciel sprawcy wypadku ponosi odpowiedzialność wobec powoda w świetle art. 34 ust 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. (także w brzmieniu obowiązującym z dnia 11 lutego 2012r.) o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 124, poz. 1152 ze zm). Odpowiedzialność z tego przepisu obejmuje również zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosiłby odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc. Brak jest podstaw w przepisach kodeksu cywilnego, jak również w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez pozwanego ze sprawcą wypadku do wyłączenia odpowiedzialności pozwanego za szkodę w postaci naruszenia dóbr osobistych osób najbliższych wywołanych śmiercią na skutek wypadku komunikacyjnego.

Mając na uwadze przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, Sąd uznał, że odpowiednim zadośćuczynieniem dla powoda jest kwota 40.000zł. Kwota ta zapewnia realizację celu zadośćuczynienia i jednocześnie odpowiada aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Powód został pozbawiony nie tylko więzi z ojcem, ale także możliwości korzystania z jego pomocy i udziału ojca w życiu rodziny utworzonej przez samego powoda na skutek zawarcia związku małżeńskiego.

Odsetki Sąd zasądził od 14 kwietnia 2012r. biorąc pod uwagę, że decyzją z dnia 14 kwietnia 2012r. pozwany odmówił wypłaty powodowi świadczenia, a więc od tej daty pozostaje w zwłoce.

Powyższy wyrok zaskarżyły obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo (pkt II sentencji wyroku) oraz w części orzekającej o kosztach postępowania (pkt III sentencji wyroku).

Powód zarzucił: naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 448 kc w związku z art. 24 kc polegającą na uznaniu, że przyznane na rzecz powoda zadośćuczynienie w kwocie 40.000zł jest odpowiednie do krzywdy, jakiej doznał on po śmierci ojca.

Skarżący wniósł o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dalszej kwoty 30.000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 kwietnia 2012r. ,
2. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Pozwany zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie pkt I w części i w zakresie pkt III w całości.

Skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 24 ust 1 ustawy z dnia 22.05.2003r o ubezpieczeniach obowiązkowych [...] w związku z art. 822 kc poprzez przyjęcie, że zakres odpowiedzialności posiadacza pojazdu mechanicznego obejmuje odpowiedzialność cywilną za naruszenie dóbr osobistych osób trzecich, które nie były bezpośrednio poszkodowane w wypadku komunikacyjnym,

2. naruszenie art. 448 kc w związku z art. 24 kc poprzez przyznanie powodowi rażąco wygórowanej sumy zadośćuczynienia, w szczególności nie wzięcie pod uwagę sytuacji rodzinnej powoda za życia ojca, jego warunków życiowych, materialnych powoda w okresie po śmierci ojca oraz panujących w tym czasie w kraju realiów życia.

3. nie zastosowanie przepisu art. 316 § 1 kpc w związku z przepisem art. 481 § 1 kc i nie zasądzenie odsetek od dnia następującego po wyrokowaniu, bowiem Sąd ocenia stan sprawy według chwili orzekania,

4. art. 481 § 1 kc w związku z art. 817 § 1 kc poprzez ich błędną wykładnię oraz przyjęcie, że odsetki od zasądzonej na rzecz powoda kwoty zadośćuczynienia należą się od daty poprzedzającej wydanie orzeczenia.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o oddalenie powództwa ponad kwotę 20.000zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia 14.04.2012r. i oddalenie powództwa co do odsetek za okres od 14.04.2012r. do 3.03.2013r., ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny, zważył co następuje:

Pozwany formułując zarzuty i wnioski apelacyjne jest dalece niekonsekwentny.

W pierwszym zarzucie pozwany kwestionuje zasadę swej odpowiedzialności, zaś formułując wnioski – ostatecznie uznaje żądanie pozwu - co do zasady, zarzucając jedynie przyznanie zadośćuczynienia rażąco wygórowanego i błędne rozstrzygnięcie w przedmiocie odsetek.

Zarzuty apelacji pozwanego są nieuzasadnione.

Utrwalone jest już stanowisko w orzecznictwie, że odpowiedzialność ubezpieczyciela obejmuje także szkody będące bezpośrednią konsekwencją śmierci poszkodowanego w sferze praw jego najbliższych i to niezależnie od tego, czy podstawą roszczeń jest art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc, czy też art. 446 kc. Z punktu widzenia zasad odpowiedzialności ubezpieczyciela zróżnicowanie tych podstaw prawnych nie ma znaczenia.

Oдноśnie wysokości przyznanego powodowi zadośćuczynienia.

Pozwany stoi na stanowisku, że zadośćuczynienie w kwocie 40.000zł jest rażąco wygórowane, zaś powód w apelacji – że jest zaniżone.

Pozwany – na uzasadnienie swego zarzutu wskazuje, że kwota zadośćuczynienia nie może stanowić źródła wzbogacenia, a przy wymiarze zadośćuczynienia winno się brać pod uwagę stopę życiową społeczeństwa, rozumianego nie tylko przez pryzmat krajowy, ale i lokalny. P. jako jeden z najbiedniejszych regionów w Polsce posiada zupełnie inną stopę życiową niż np. M.. W ocenie skarżącego powinno to być brane pod uwagę przy wymiarze zadośćuczynienia.

Tak przedstawione uzasadnienie zarzutu rażącego wygórowania przyznanego zadośćuczynienia – jest absolutnie nie do przyjęcia. Zadośćuczynienie jest przyznawane za doznaną krzywdę, ta zaś nie zależy od tego, w jakim regionie Polski zamieszkuje rodzina zmarłego w wypadku komunikacyjnym.

Przypomnieć należy, że zarzut zawyżenia lub zaniżenia wysokości zasądzonego zadośćuczynienia może być uwzględniony tylko w razie wykazania oczywistego naruszenia panujących w orzecznictwie kryteriów przez Sąd. Sąd II instancji może zmienić wysokość przyznanego zadośćuczynienia wtedy, gdy skarżący wykaże, że Sąd meriti miarkując kwotę zadośćuczynienia nie uwzględnił wszystkich elementów ustalonego stanu faktycznego, które powinny rzutować na wysokość tego świadczenia lub też wziął pod uwagę te okoliczności, których uwzględnić przy miarkowaniu nie należało.

Analiza treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, zwłaszcza w części dokonanych ustaleń faktycznych, wskazuje, że Sądowi Okręgowemu nie umknęły przy miarkowaniu stosownego zadośćuczynienia te okoliczności, które podkreśla pozwany w apelacji dla podważenia zasadności przyznanego świadczenia.

Ta sama uwaga dotyczy apelacji powoda.

Nie stanowi argumentu dla zmiany przyznanego zadośćuczynienia akcentowana przez powoda w apelacji „tendencja do zwiększania zasądzonych kwot” i podawane przykładowo kwoty zasądzonego zadośćuczynienia w wyrokach innych sądów. Jest bowiem rzeczą oczywistą, że zadośćuczynienia nigdy nie ma charakteru „ryczałtowego”, bowiem jego wysokość zależy zawsze od indywidualnych okoliczności w konkretnej sprawie.

Reasumując powyższe – Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji w kwestii wysokości przyznanego powodowi zadośćuczynienia.

Odnosnie zarzutu pozwanego w przedmiocie zasądzonych odsetek od kwoty zadośćuczynienia.

Zarzut ten nie jest trafny. Jest okolicznością bezsporną, że powód wezwał pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym do wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 140.000zł – pismem z dnia 28.03.2012r. które wpłynęło do pozwanego 3.04.2012r. (k. 32 w aktach szkodowych).

Pozwany podjął negatywną dla powoda decyzję w dniu 13.04.2012r. (k. 38 – jak wyżej) .

Przypomnieć należy, że wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny. Zasądzenie zadośćuczynienia i określenia jego wysokości ustawodawca pozostawił w pewnym zakresie uznaniu Sądu. Jednakże przewidziane w art. 448 kc możliwości przyznania zadośćuczynienia przez Sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada dowolności ocen Sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego (art. 817 § 1 kc, art. 14 ustawy z dnia 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych [...]) (Dz. U. z 2013r. poz. 392 tekst jedn.) lub po wezwaniu dłużnika do zapłaty zgodnie z art. 455 kc, uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zasadnie Sąd Okręgowy zasądził od następnego dnia po wydaniu negatywnej dla powoda decyzji w przedmiocie żądanego przez niego zadośćuczynienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc w związku z art. 391 kpc.